

Verkennend natuuronderzoek

Brammelerdwarstraat/achterzijde Korte Hengelsestraat te
Enschede

Rapport

Aveco de Bondt BV

Holten - Amstelveen - Breda - Eindhoven - Nieuwegein

Postbus 64, 7450 AB Holten

T +31 88 004 82 12

info@avecodebondt.nl

avecodebondt.nl

Verkennd natuuronderzoek

project Herontwikkeling Brammelerdwarsstraat te Enschede
projectnummer 222178
projectleider Dhr. ing. S.M.G. Barkel

datum 7 september 2022
referentie 222178_AdB_RAP_0001_v1.0

opdrachtgever Ska-pa B.V.
postadres Twentepoort Oost
7609 RG Almelo
contactpersoon Mevr. L. Schäffer

status Definitief
versie 2
auteur Dhr. D. Tuitert

paraaf
gecontroleerd Dhr. ing. S.M.G. Barkel

Inhoudsopgave

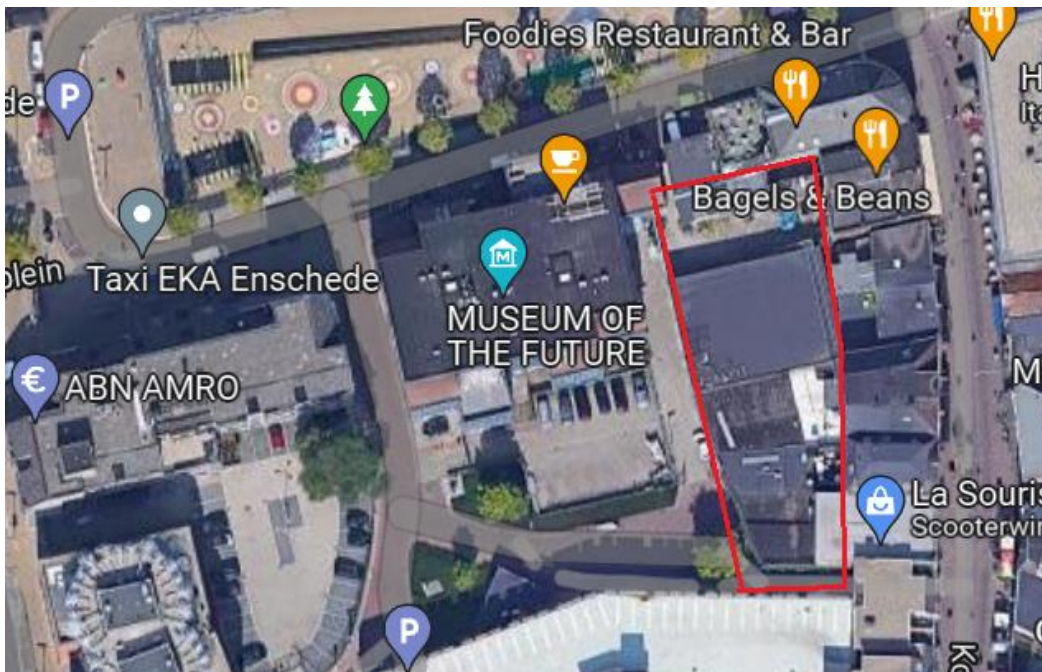
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling	1
1.3	Onderzoeksgebied	2
2	Wettelijk kader	3
2.1	Wet natuurbescherming; Natura 2000	3
2.2	Wet natuurbescherming; Soortenbescherming	3
3	Gebiedsbescherming	5
3.1	Natura 2000-gebieden	5
4	Soortenbescherming	6
4.1	Verkennend veldbezoek	6
4.2	Flora	6
4.3	Vogels	6
4.4	Zoogdieren	7
4.4.1	Vleermuizen	7
4.4.2	Overige zoogdiersoorten	7
4.5	Vissen, amfibieën en reptielen	7
4.6	Ongewervelden	8
5	Conclusie	9
5.1	Wet natuurbescherming; Natura 2000	9
5.2	Wet natuurbescherming; soortenbescherming	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor enkele percelen aan de Brammelerdwarsstraat/achterzijde Korte Hengelosestraat in Enschede bestaan herontwikkelingsplannen. De plannen bestaan uit sloop van een aantal enkellaags uitbouwen van winkelpanden en het realiseren van nieuwbouw op deze plek. De winkelpanden zelf die langs de Korte Hengelosestraat staan blijven behouden. De tegen deze winkelpanden aan gebouwde uitbouwen aan de achterzijde worden gesloopt. In opdracht van Ska-pa B.V. is hiervoor een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de mogelijke effecten op beschermde soorten flora en fauna en Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming en beschermde gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland in beeld te brengen. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1.1: Locatie onderzoeksgebied (binnen rode contour).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten flora en fauna of Natura 2000-gebieden of uit de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten flora en fauna, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Indien sprake is van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland is alleen onder voorwaarden toegestaan binnen de ruimtelijke procedures.

1.3 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt in het binnenstedelijk gebied van Enschede en bestaat volledig uit bebouwing (achterzijde van winkelpanden) en verharding. De bebouwing heeft deels spouwmuren met enkele open stootvoegen en deels (enkel)steens muren. Er zijn geen hellende pannendaken. Langs één van de gevels is begroeiing van hедера aanwezig. Onderstaande foto's geven een indruk van het onderzoeksgebied.

Foto 1 t/m 6: Indruk onderzoeksgebied.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten die significante gevolgen voor deze gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel – zonder vergunning – niet toegestaan. Ook het vaststellen van plannen zoals een bestemmingsplan of een inpassingsplan is niet toegestaan, indien het betreffende plan significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Naast directe effecten (bijv. ruimtebeslag), dient ook gekeken te worden naar indirecte effecten als gevolg van externe werking (bijv. door geluid, licht en stikstofdepositie). De eerste stap in de toetsing is vaak een voortoets. Als significante gevolgen in de voortoets niet op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dan is een passende beoordeling noodzakelijk.

2.2 Wet natuurbescherming; Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet zijn lijsten opgenomen met beschermde soorten. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

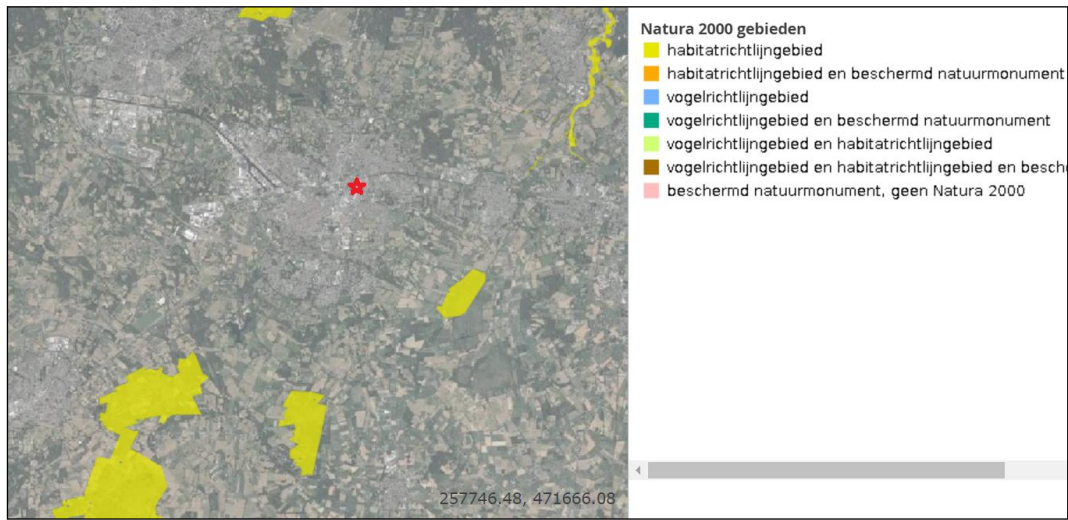
Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit ontheffingsplicht artikel 3.10 uit de Wet natuurbescherming. Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld dient bij overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb een ontheffing te worden aangevraagd. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming. Er is dan geen ontheffing nodig.

3 Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000-gebieden

Het onderzoeksgebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Aamsveen op ca. 5 km afstand van het onderzoeksgebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand van het onderzoeksgebied.

Figuur 3.1: Ligging Natura 2000-gebieden (groen) ten opzichte van het onderzoeksgebied. Bron: Atlas van Overijssel.

Het onderzoeksgebied ligt midden in het centrum van Enschede en is niet direct zichtbaar vanuit omliggende Natura 2000-gebieden. Van optische verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden is derhalve geen sprake. Gelet op de ligging van het onderzoeksgebied in het centrum van Enschede en de beperkte impact van de ingreep (reguliere sloop- en bouwwerkzaamheden), kan verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden door licht en geluid op voorhand worden uitgesloten. Van een significante verstoring van kwalificerende soorten is geen sprake. Gelet op de afstand tot omliggende Natura 2000-gebieden (> 5 km) worden stikstofeffecten ook niet verwacht. Aan de hand van een stikstofberekening dient te worden aangetoond dat inderdaad geen sprake is van een toename aan stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden.

4 Soortenbescherming

4.1 Verkennend veldbezoek

Op 20 juni 2022 heeft een verkennend veldbezoek in het onderzoeksgebied plaatsgevonden tijdens de daglichtperiode. Het onderzoeksgebied is te voet onderzocht op de aanwezigheid en potentiële aanwezigheid van beschermde flora- en faunawaarden. Tijdens het veldbezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker en een zaklamp en met een camera zijn de in dit rapport opgenomen afbeeldingen gemaakt.

Er heeft een visuele inspectie van de bebouwing in het onderzoeksgebied plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar sporen van uilen (braakballen, uitwerpselen), steenmarter (latrines, prooiresten) en vleermuizen (uitwerpselen, vlindervleugeltjes).

De buitenruimte rondom het gebouw is bekeken op aanwezigheid van (sporen van) beschermde soorten en potentie voor aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren. Er is gekeken naar potentieel geschikte verblijfplaatsen en sporen die op de aanwezigheid van beschermde soorten kunnen duiden, zoals hollen, nesten, graaf-, krab- en bijtsporen, haren, prooiresten, pootafdrukken en uitwerpselen.

Voorafgaand aan het veldbezoek is de NDFF geraadpleegd. Er zijn in de NDFF geen waarnemingen van beschermde soorten aanwezig uit het onderzoeksgebied. In de omgeving zijn diverse waarnemingen van beschermde soorten uit het stedelijk gebied zoals huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied bevat ook geen geschikt biotoop voor beschermde plantensoorten, behalve voor beschermde soorten muurplanten. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen beschermde soorten muurplanten aangetroffen op de gevels van de bebouwing. In het onderzoeksgebied ontbreken verder specifieke standplaatseisen voor beschermde plantensoorten. Aanwezigheid van beschermde plantensoorten in het onderzoeksgebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Er zijn geen waarnemingen van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats bekend uit het onderzoeksgebied. In het onderzoeksgebied zijn geen bomen aanwezig waarin vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zoals roefvogels, ransuil en roek kunnen broeden. In het onderzoeksgebied zouden algemeen voorkomende zangvogels kunnen broeden in de hederabegroeiing die langs één van de gevels aanwezig is. Tijdens het broedseizoen dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedende zangvogels hier. Nesten van deze zangvogels zijn niet jaarrond beschermd.

De bebouwing in het onderzoeksgebied is ongeschikt als broedplaats voor vogels met een jaarrond beschermde nestplaats. Alle bebouwing heeft een plat dak en geen voor huismus of gierzwaluw geschikte dakconstructies. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van huiszwaluw aangetroffen aan de gevels van de bebouwing. De bebouwing is ontoegankelijk voor uilen zoals kerkuil en steenuil. Wel zouden op de platte daken groundbroeders (bijv. scholekster) kunnen broeden wanneer hier kiezelsubstraat aanwezig is. Tijdens het broedseizoen dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van broedende groundbroeders op de platte daken. Nesten van deze vogels zijn niet jaarrond beschermd.

Nader onderzoek naar vogels met een jaarrond beschermde nestplaats of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 Vleermuizen

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten vleermuizen bekend uit het onderzoeksgebied. In de ruimere omgeving zijn volgens de NDFF enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Een deel van de bebouwing in het onderzoeksgebied heeft geen spouwmuren en bevat geen dakconstructies of gevelbetimmering waarin vleermuizen kunnen verblijven. Bij twee uitbouwen is sprake van spouwmuren met enkele open stootvoegen boven in de gevels. Hier zouden vleermuizen kunnen verblijven.

Aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kan daarom niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend vleermuisonderzoek dient vastgesteld te worden of daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn. Indien dit het geval is, dan is mogelijk een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk voor de sloop van de bebouwing.

In het onderzoeksgebied is geen opgaande begroeiing aanwezig. Er zijn geen bomen aanwezig met holtes of andere gaten. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen op voorhand worden uitgesloten. Van essentieel foerageergebied of van essentiële vliegroutes van vleermuizen is geen sprake. Er zijn geen doorgaande lijnvormige structuren in het onderzoeksgebied aanwezig.

4.4.2 Overige zoogdiersoorten

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten overige zoogdieren bekend uit het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied is ongeschikt als leefgebied voor de meeste niet-vrijgestelde overige beschermde overige zoogdiersoorten zoals das, boommarter, eekhoorn en kleine marterachtigen zoals bunzing, hermelijn en wezel vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied en de ligging in het centrum van Enschede. Het onderzoeksgebied is volledig bebouwd en verhard. Alleen de steenmarter kan verwacht worden in een dergelijke bebouwde omgeving. De bebouwing is echter ontoegankelijk voor steenmarter. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen (uitwerpselen, latrines, urinevlekken, prooiresten) van steenmarter aangetroffen. Aanwezigheid van steenmarter in de bebouwing kan daarom worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar overige zoogdieren of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen bekend uit het onderzoeksgebied. Tijdens het veldbezoek is geen geschikt biotoop voor beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen aangetroffen in het onderzoeksgebied. In het onderzoeksgebied is geen oppervlaktewater aanwezig wat kan dienen als leefgebied voor beschermde vissen of als voortplantingsplaats voor beschermde amfibieën en ringslang. In het onderzoeksgebied zijn geen zandige plekken aanwezig en ontbreekt heide of andere schrale vegetaties als potentieel leefgebied voor rugstreeppad, hagedissen of slangen. Er ligt ook geen dood hout of ander organisch materiaal waar reptielen of amfibieën onder kunnen schuilen. Aanwezigheid van niet-vrijgestelde beschermde soorten amfibieën, reptielen en vissen kan daarom op voorhand worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar amfibieën, reptielen en vissen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.6 Ongewervelden

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten ongewervelden bekend uit het onderzoeksgebied. Tijdens het verkennend veldbezoek is geconstateerd dat het onderzoeksgebied ongeschikt is als leefgebied voor beschermde soorten ongewervelden. Het onderzoeksgebied volledig verhard en bebouwd. Er zijn geen voor beschermde vlindersoorten geschikte waardplanten in het onderzoeksgebied aanwezig en oppervlaktewater, moeras- en schrale vegetaties die geschikt leefgebied vormen voor beschermde soorten libellen en vlinders ontbreken. In het onderzoeksgebied staan ook geen oude eikenbomen/-stobben die geschikt zijn als leefgebied voor vliegend hert. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het onderzoeksgebied kan derhalve worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De voorgenomen herontwikkeling leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000. Nadere toetsing in de vorm van een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Ten aanzien van stikstofdepositie geldt dat gelet op de afstand tot omliggende Natura 2000-gebieden (> 5 km) geen effecten verwacht worden. Dit dient aan de hand van een stikstofberekening te worden geverifieerd.

5.2 Wet natuurbescherming; soortenbescherming

Het onderzoeksgebied bevat voor vleermuizen toegankelijke bebouwing, waardoor aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek naar vleermuizen dient vastgesteld te worden of daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn. Indien dit het geval is, dan is mogelijk een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk voor de sloop van de bebouwing.

Verder bevat het onderzoeksgebied geen groeiplaatsen, verblijfplaatsen, jaarrond beschermde vogelnesten, essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes van niet-vrijgestelde beschermde soorten flora en fauna. Nader veldonderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is wat dat betreft niet aan de orde.

Wel dient rekening gehouden te worden met mogelijke aanwezigheid van broedvogels waarvan het nest niet jaarrond is beschermd op platte daken met grindsubstraat en in de hederabegroeiing langs één van de gevels. Dergelijke broedende vogels mogen niet verstoord worden tijdens het broeden.

